

intranätet och för allmänheten via Internet. De ur kultursynpunkt mycket värdefulla originalakterna läggs i depåförvaring hos riksarkivet.

Inom mätsidan har användningen av GPS slagit igenom och har bl a genom vår utbyggnad av *nätverks-RTK* kraftigt rationaliserat fältmätningen.

Den största satsningen är dock utvecklingen av ett nytt karthanteringssystem – *ArcCadastré*. Programmet utvecklas av lantmäteriet tillsammans med ESRI inc och har redan mötts av stort intresse på marknaden, såväl i Sverige som utomlands. Arbetet med anpassningar för fastighetsbildning pågår och programmet kommer att tas i bruk för förrättningsverksamheten under hösten 2004. Det kommer att ersätta AutoKa/APC, som är de nuvarande verktygen.

Ett annat spännande utvecklingsområde är arbetet med att utveckla verksamheten till en sk 24-timmarsmyndighet. Det innebär i första steget bl a att sakägarna ska kunna hämta och lämna information när som helst under dygnet. Det kräver införande av elektroniska sigill för digitala underskrifter, författningsändringar för att möjliggöra digitala ansökningshandlingar i förrättningsarna, osv. Tjänsten Fråga lantmätaren på hemsidan www.lantmateriet.se har utvecklats för 24-timmars koncept.

Lantmäteriutredningen

Ovan har nämnts att lantmäteriutredningen, SOU 2003:111, lämnade sitt betänkande i november 2003. Utredningens förslag ger ett starkt stöd åt den verksamhet inom fastighetsbildning och grundläggande informationsförsörjning som lantmäteriet bedriver. Det befäster verksamhetens roll i det svenska samhället. Förutom förslaget rörande inskrivningsmyndigheterna, kan följande förslag från utredningen nämnas.

Lantmäteriverket och de 21 lantmäterimyndigheterna förs samman till en myndighet, vilket lantmäteriet tillstyrker.

Vissa förrättningsmoment ska konkurransutsättas och upphandlas och endast beslutsfattandet är myndighetsutövning. Lantmäteriet anser däremot att hela förrättningen är myndighetsutövning och att istället för konkurrensutsättning är det bättre om sakägarna i större utsträckning medverkar i förrättningen för att sänka dess kostnader.

Det ska preciseras vilken uppdragsverksamhet lantmäterimyndigheterna får göra i anslutning till fastighetsbildningen. Lantmäteriet ser positivt på en ökad tydlighet.

Tillsynen över fastighetsbildningen förstärkas genom inrättande av en tillsynsnämnd. Lantmäteriet ser positivt på ökad

tillsyn men förordar en enklare lösning.

Lantmäteriet tilldelas ett nationellt samordningsansvar för försörjningen med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation, vilket lantmäteriet tillstyrker.

Slutligen föreslås att den fristående uppdragsverksamheten ska kraftigt begränsas. Detta förslag avstyrker lantmäteriet med bl a motivet att den verksamheten är av stor betydelse för lantmäteriets kärnverksamhet och roll i samhället. Det finns tydliga samband mellan informationsförsörjningen, fastighetsbildningen och uppdragsverksamheten. Uppdragsverksamheten tydliggör kundperspektivet och stimulerar till effektivitet även i den direkta myndighetsverksamheten. Den är också inriktad mot produkter som bidrar till att öka samhällsnyttan av den grundläggande informationen.

Inom regeringskansliet pågår nu ett beredningsarbete av utredningens förslag med inriktning att till höststrisdagen lägga de förslag till förändringar, som regeringen vill genomföra.

Referens

SOU 2003:111

Matrikulær infrastruktur

SØREN REEBERG NIELSEN

Matrikelchef

Kort & Matrikelstyrelsen

Danmark

Fremtidens digitale netværkssamfund stiller den matrikulære verden overfor en række udfordringer m.h.t. fortsat at være et tidssvarende og troværdigt fundament for ejendomsregistreringen.

Udviklingen af det matrikulære system kan ikke betragtes isoleret, men skal ses i tæt sammenhæng med udviklingen af hele ejendomsområdet, og den generelle udvikling af den offentlige sektor, hvor digital forvaltning, effektiviseringer og kvalitetsforbedringer er nøgleord. Kort & Matrikelstyrelsen og de øvrige aktører i den danske matrikulære verden samarbejder omkring matrikulær infrastruktur, som det bærende koncept for den fremtidige udvikling. Denne artikel skitserer kort

arbejdet med matrikulær infrastruktur og sammenhængen med den øvrige udvikling omkring ejendomsregistrering i Danmark.

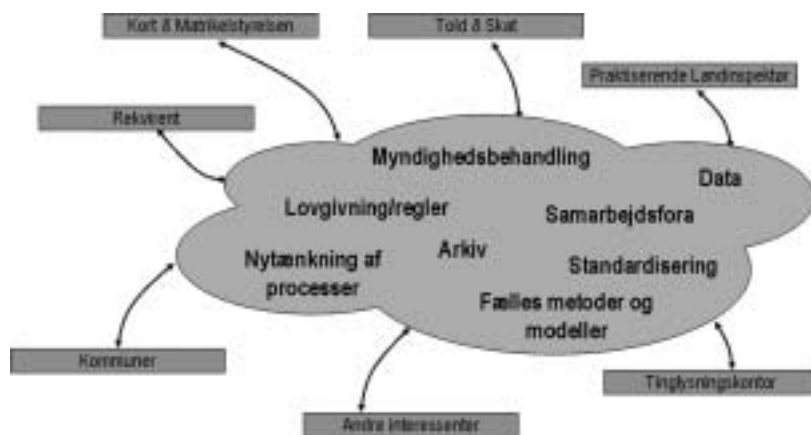
Matrikulær infrastruktur

Ideen bag matrikulær infrastruktur tager udgangspunkt i samarbejdet mellem Praktiserende Landinspektørers Forening (PLF), kommunerne og Kort & Matrikelstyrelsen. Et fælles arbejde omkring modernisering af udstykningsprocessen, hvor de første skridt i retning af digital forvaltning i den matrikulære proces er taget.

Det hidtidige arbejde peger i retning af, at moderne digital forvaltning ikke skal udvikles som ét system, men som en række

systemer, der understøtter og supplerer hinanden. Ud fra en generel betragtning betyder et skift til fuld digital forvaltning, at processer og samspil imellem de forskellige aktører nytænkes, således at det fremtidige samspil etableres på baggrund af de fremtidige behov og teknologiske muligheder. Det er ikke givet, at den nuværende proces (sagsdokumenter m.m.) er den rigtige i en digital verden.

I figur 1 er elementerne i arbejdet med den matrikulære infrastruktur vist i en sky. Valget af en sky som illustration er ment som en indikation af, at arbejdets form og resultater endnu ikke er endelig afgrænset. Som det fremgår af figuren bidrager en række aktørene på forskellige vis til

Figur 1.

infrastrukturen til gavn for alle.

Ideen bag matrikulær infrastruktur er, at alle informationer deles, således at samtlige proces-informationer og data er tilgængelige for alle aktører, – og kun arkiveres én gang. Det skal være entydigt, hvorledes data – det vil sige de forskellige objekter – defineres og identificeres, således at objekterne adresseres på samme måde af alle aktører. Ligeledes skal ansvarsfordelingen omkring etablering, ajourføring, kvalitetssikring, arkiveringen m.m. være klart aftalt, således at de for-

skellige opgaver (f.eks. tekniske kontroller) kun udføres én gang, og således data kun arkiveres ét sted.

Arbejds- og sagsgange skal udformes, således at opgaverne løses på den mest hensigtsmæssige måde, og således der ikke udføres dobbeltarbejde.

På den tekniske side skal data – og så vidt muligt også værktøjer – deles på nettet, således at den funktionalitet, der er behov for i forskellige sammenhænge, kan udnytte de samme IT-værktøjer til kvalitetskontrol m.m.

Udviklingen af fremtidens matrikulære infrastruktur omfatter således både tekniske og organisatoriske aspekter. Udviklingen af fremtidens arbejdsprocesser og systemer hos forskellige myndigheder og private firmaer skal koordineres, således de understøtter og supplerer hinanden. Udviklingen hos de enkelte aktører vil have forskelligt formål og fremdrift, så det er i høj grad et spørgsmål om at etablere en fælles målsætning for arbejdet, og på den baggrund at etablere nogle veldefinerede standardiserede snitflader. En problemstilling, hvor den organisatoriske udfordring er den største.

Hertil kommer, at udviklingen af den matrikulære infrastruktur ikke kan udvikles løst fra tilgrænsende forvaltningsområder.

For de privatpraktiserende landinspektører og Kort & Matrikelstyrelsen er de matrikulære sager en meget væsentlig del af arbejdet. For kommuner og andre aktører i den matrikulære proces er de matrikulære sager derimod en langt mindre del af den samlede sagsmængde. Digital

forvaltning i den matrikulære proces skal derfor ses tæt sammen med udviklingen af digital forvaltning i tilgrænsende forvaltningsområder, bl.a. bygningsregulering, arealplanlægning og byggesagsbehandling. Dette er blot med til at understrege behovet for standardiserede snitflader.

Ejendomsregistreringen i Danmark

I Danmark registreres fast ejendom tre steder: I matrikel, i tingbog og i den del af Det fælleskommunale Ejendomsdatasystem, der kaldes ejendomsstamregistret (ESR). De tre registre indeholder tilsammen alle grundregistreringer om en fast ejendom. Den indbyrdes sammenhæng mellem de tre registre er sikret via lovgivningen.

De tre ejendomsregistre løser forskellige opgaver i samfundet. De er etableret på forskellige tidspunkter, med forskellige formål af forskellige myndigheder med forskellige identifikationer for den faste ejendom. Dette forhold gør sig gældende både for de oprindelige analoge registreringer og i den nuværende digitale form.

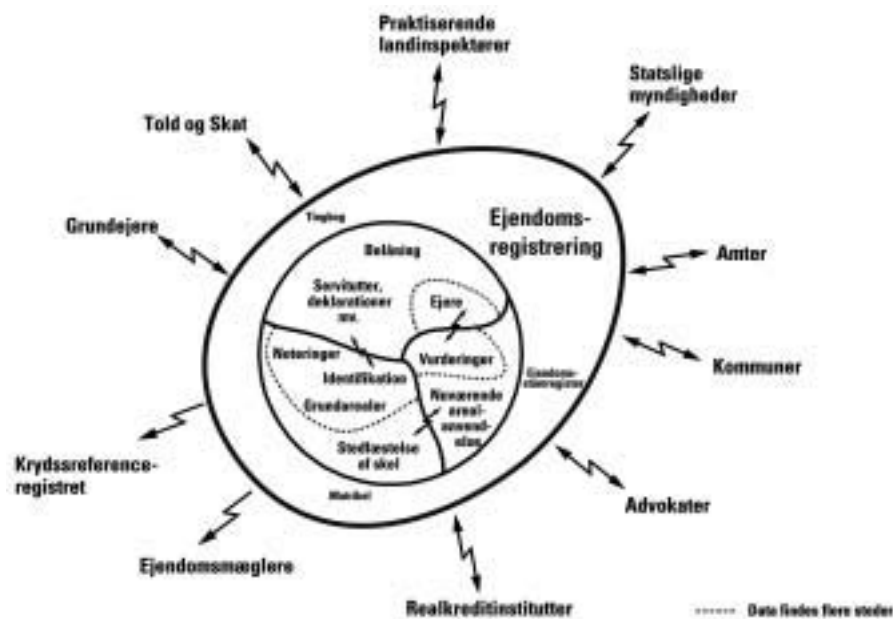
Oplysningerne i de tre registre kan tilgås af en række andre registre via Krydsreferenceregistret. Men kun i yderst sjældne tilfælde er der behov for oplysninger, som kun én ejendomsregistermyndighed har ansvaret for. Normalt er der behov for oplysninger fra to eller alle af ejendomsregistre. Løsningen hidtil på dette forhold har været at have kopidata i de tre ejendomsregistre. Dette er i figur 2 illustreret med de stiplede linier.

Registrering af faste ejendomme har historisk haft til formål at tjene som

Hvad er infrastruktur?

Infrastruktur er de basisstrukturer og faciliteter, der er nødvendige for, at et land eller en organisation kan fungere effektivt. Infrastrukturen har følgende karakteristika:

- Brugere er bevidste om, at »nogen« vedligeholder infrastrukturen, men de betragter ikke »vedligeholderen« som ejer.
- Brugere forventer, at infrastrukturen altid er til stede, også selvom den ikke er gratis, eller der stilles betingelser for brug.
- Leverance eller forsyning er standardiseret i så høj grad som mulig.
- Som et resultat af standardiseret leverance tager brugeren det som givet, at infrastrukturen er let anvendelig og tilgængelig.
- Infrastrukturen er kostbar at udvikle og vedligeholde. Tilbagebetalingstiden er normal lang.

Figur 2.

grundlag for skatteopkrævningen og at sikre rettigheder over fast ejendom. Senere er ejendomsregistreringen også blevet anvendt til planlægning og styring af arealanvendelsen i byen og på landet, således at ejendomsregistreringen i dag er fundamentet for en række forskellige opgaver.

Udviklingen af ejendomsregistreringen har længe været præget af, at der er et stadig stigende krav om et højt serviceniveau i den offentlige sektor samt et generelt ønske om at simplificere omsætningen (køb/salg) af fast ejendom. Dertil kommer, at der i dag stilles krav om, at informationer skal være let tilgængelige og overskuelige for borgeren.

Ejendomsregistreringen er kort sagt i løbet af de seneste år blevet udbygget og forbedret som knopskydninger i takt med, at samfundet har fået nye behov, og teknologien er blevet forbedret. For at leve op til fremtidens krav, er der behov for en samlet koordineret indsats.

Alle væsentlige offentlige registre med betydning for ejendomsregistreringen, jf. nedenstående oversigt, står overfor at skulle omlægges inden for en kortere årrække. Der er således lige nu grundlag for en samlet modernisering af ejendomsregistreringen. Hertil kommer at den forestående kommunalreform i Danmark vil forstærke behovet for nytænkning på området.

Matrikulær infrastruktur – organisatoriske tiltag

For at sikre at udviklingen af fremtidens matrikulære infrastruktur koordineres med den generelle udvikling af digital forvaltning i stat, amter og kommuner, er det aftalt, at det videre arbejde med matrikulær infrastruktur centrerer i Servicefællesskabet for geodata.

For at understøtte arbejdet med matrikulær infrastruktur har Servicefællesskabet besluttet at nedsætte et nyt udvalg for ejendomsdannelsen.

Udvalget indleder sit arbejde i foråret 2004 og forventes at afslutte arbejdet i foråret 2005.

En væsentlig opgave for udvalget bliver at etablere veldefinerede standardiserede snitflader. Et arbejde der skal ses i tæt sammenhæng med tværgående bestræbelser på at skabe sammenhængende offentlige informationer i Danmark (se www.oio.dk).

Matrikulær infrastruktur – konkrete udviklingsarbejder

Midlerne til at nå målet er samarbejde, nytænkning og naturligvis hårdt arbejde. Matrikulær infrastruktur bliver ikke skabt ved udvikling af et system, men ved at mange forskellige aktiviteter koordineres, således at de samlede ressourcer udnyttes bedst muligt, og således at resultaterne kommer alle til gode. Billedligt er matrikulær infrastruktur et puslespil, hvor brikkerne endnu ikke har form og farve

Tingbogen	Blev digital i 90'erne og står formodentlig over for et teknologiskifte i løbet de kommende år. Nedsættelse af tinglysningsudvalget kan medvirke til, at der fremsættes forslag til en ny generation af tingbogen.
Matriklen	Matrikelregister blev digitalt i 80'erne. Matrikelkort blev digitalt i 90'erne. Der er igangsat et teknologiskifte for matriklen, der forventes færdigt 2006 (miniMAKS projektet). Matriklens teknologiskifte vil sammen med programmet MIA skabe digital matrikulær forvaltning.
Ejendomsstamregistret	Told og Skat overtog ejendomsvurderingen i 2002 fra kommunerne, der har anvendt ejendomsstamregistret til ejendomsvurdering. De administrative ændringer har medført, at Told og Skat har planer om udvikling af et nyt system til afløsning af dele af Ejendomsstamregistret.
Bygnings- og Boligregisteret	Er under omlægning. Bygninger og bygningsværker repræsenterer oftest større værdier end parcellen. Men den decentrale bygningsregistrering er inhomogen på grund af store forskelle i administrativ praksis.
Planregistret	Der har igennem længere tid været fokus på modernisering af planregistret, ligesom der arbejdes på en systematisk registrering af planoplysninger. Modernisering af planregistret har længe været diskuteret med henblik på i højere grad at opfylde behovet for en samlet forsyning med administrative grundlæggende plandata.

– de første brikker er dog godt på vej.

Kort & Matrikelstyrelsen har i samarbejde med praktiserende landinspektører og kommuner udviklet MIA (Matrikulært informations og ajourføringssystem). MIA etablerer et digitalt samspil imellem Kort & Matrikelstyrelsen og praktiserende landinspektører (og i mindre udstrækning kommunerne). MIA er første skridt i retning af fuld digital forvaltning i den matrikulære proces. MIA anvendes i øjeblikket hos ca. ½ af landinspektørfirmaerne, og i løbet af de næste 1–2 år forventes det, at stort set alle matrikulære sager udarbejdes i MIA.

Hovedformålet med MIA er at standardisere udvekslingen af tekniske sagsdokumenter mellem den praktiserende landinspektør og Kort & Matrikelstyrelsen. Et kommende meget væsentligt skridt er at indføre den digitale signatur hos kommuner, landinspektører og Kort & Matrikelstyrelsen.

Praktiserende landinspektører har taget initiativ til udvikling af LIMA, som er en brancheløsning med henblik på digital forvaltning i landinspektørfirmaerne. Der pågår arbejde med at sikre standardiserede snitflader mellem LIMA og MIA.

Kort & Matrikelstyrelsen arbejder på udarbejdelse og implementering af et nye basismatrikelsystemer i miniMAKS projektet, der forventes afsluttet i 2006. MiniMAKS bliver KMS' Matrikulære Ajourførings og KvalitetssikringsSystem, som vil understøtte digital matrikulær forvaltning internt i KMS. MiniMAKS er re-

Servicefællesskabet for Geodata

Servicefællesskabet for Geodata er etableret som et samarbejde mellem staten, amter og kommuner med følgende formål:

- At udvikle og formulere en visionær og strategisk ramme for geodataudviklingen i Danmark.
- At sikre det overordnede og konkrete samarbejde om data, dataadgang, datamodeller, prioriteringer og infrastruktur på geodataområdet for at sikre sammenhæng mellem geodata på tværs af emneområder og forvaltningsniveauer.
- At fremme udviklingen af sammenhængende geodataservices samt styrke nyttiggørelsen af geodata til fordel for borgere, virksomheder og offentlige myndigheder.
- At varetage geodataområdets samarbejde med person- og virksomhedsdataområderne om fælles-offentlige dataprojekter, f.eks. vedr. XML-baseret dataudveksling.
- At forberede strategiske beslutninger om investeringer på geodataområdet, herunder sikre en prioritering af udviklingsprojekter.
- At træffe beslutninger om prissætningsprincipper og aktuelle fordelingsnøgler for udgifter i fælles projekter.

sultatet af en gennemgribende nytænkning af forretningsgangene i den matrikulære sagsbehandling i KMS. Dette har ført til flere nyskabelser og forbedringer. Integrationen af kort og register forventes at give mere konsistente data, samtidig med at der åbnes mulighed for tværgående dataanalyser (kort/register).

Nytænkningen omfatter også princippet om system- og procesafhængig kommunikation mellem miniMAKS og de øvrige aktører i den matrikulære infrastruktur. Der arbejdes med åbne snitflader (XML/GML). Det betyder, at aktørerne udover de fastlagte snitflader ikke får nogen bindinger i forhold til miniMAKS, hvorfor aktørerne uafhængigt kan udvikle egne

forretningssystemer.

Afrunding

Der er mange bolde i luften både på det tekniske og organisatoriske plan. I den kommende tid vil stilles store krav til samarbejde og koordinering af aktiviteterne, for at tankerne om matrikulær infrastruktur forvandles fra en sky til virkelighed

På den tekniske side er en række aktiviteter i gang, som i løbet af det næste års tid vil skabe det edb-mæssige/standardiseringsmæssige fundament for fremtidens matrikulære infrastruktur.

Tinglysingen fra domstolene til Statens Kartverk i Norge – realisering og konsekvenser

ANNE CATHRINE FRØSTRUP

Tinglysdirektør

Statens Kartverk

Norge

Bakgrunn for reformen

I Norge har tinglysingen ligget til den lokale domstol i første instans, det som nå kalles tingrett, tidligere herreds- og byrett. Tingrettene har ved siden av rent dømmende gjøremål, det vil si vanlige sivile tvistemål og straffesaker (brottsmål), hatt oppgaver som tinglysning, utferdigelse av

skifteattest, gjennomføring av dødsboskifte (en ordning vi har felles med Danmark) samt at namsmannsfunksjonen har ligget til visse tingretter. Gjennom flere år har man utredet hva som bør være domstolenes fremste oppgaver, dvs rendyrking av den dømmende funksjon.

Etter langvarige drøftelser ble beslut-

tet at tinglysningsoppgavene skulle tas ut av domstolene. Dette fremgår blant annet av Innst S nr 242 (2000–2001), justiskomiteens innstilling til Stortinget.

Neste spørsmål var hvor de i så fall skulle plasseres. Dette ble drøftet i Stm nr 13 (2001–2002). Det var flere alternativ:

- burde det være fylkesvise registrerings-